

הצלמת הפלסטינית הראשונה
עמ' 9

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדבר

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 50 / 25 בדצמבר 2024

הרס שיטתי של צפון הרצועה

צילום: חיים גולדברג / פלאש 90

משפטו של כורה פחם

עמ' 3

עמ' 7

הכורדים בסוריה ביום שאחרי אסד

בועטים בסמל של מאות אלפי נשים

"ירוחם הודיעה על כוונתה לשנות את שם רחוב ויקי שירן, פמיניסטית מזרחית ופעילה חברתית, לשמו של הרב שך - ותושבות המועצה התרעמו על המהלך. שירן, שנפטרה ב-2004, הייתה ממייסדות התנועה 'הקשת הדמוקרטית המזרחית', משוררת, במאית ותסריטאית. יש חשיבות כל כך גדולה לספר את הסיפור של הנשים במרחב הציבורי, מרחב שרוב רובו מלא בסיפור של הגברים, אמרה שולה קשת, מנכ"לית תנועת אחותי למען נשים בישראל, ששירן הייתה ממייסדותיה. יש מיעוט קטן של רחובות על שם נשים, ירוחם הייתה חלוצה בתחום. היא הייתה הראשונה שקראה שם רחוב על שמה של ויקי שירן ז"ל, ממייסדות התנועה הפמיניסטית המזרחית ועוד הרבה מאוד. היא הייתה פילוסופית, חוקרת, סמל למאות אלפי נשים במדינת ישראל".

אילנה קוריאלי, "וויינט", 15.12

הם נחוצים לחיזוק המורל הלאומי

"בלשכת ראש הממשלה משתמשים בנוהל שמטרתו המקורית היא לאפשר את המשך התפקוד של המשק ושל שירותים חיוניים במהלך המלחמה, כדי לחייב את הצלמים להגיע לעבודה בכל זמן ובכל שעה כי הם נחוצים למאמצי תודעה ולחיזוק המורל הלאומי".

ליאל קייזר, רשת ב', 15.12

מכתבים למערכת

המלחמה רומסת את זכויות האדם של כולם

ב-10 בדצמבר צוין יום זכויות האדם הבינלאומי. לפני 76 שנים הכריזה העצרת הכללית של האו"ם כי לכל אדם ישנן זכויות בסיסיות, וכי שום מדינה אינה רשאית לפגוע בזכויות אלה. מרבית הדימויים הגרפיים של היום הזה עליזים וצבעוניים, עם דמויות בשלל צבעים מחובקות, מחויכות ומחזיקות ידיים. דימויים אלה כה מנותקים מהמציאות שלנו. כאנשי ונשות זכויות אדם אנו פוגשים בחודשים האחרונים רוע וסבל שכמעט אי-אפשר לשאת. המלחמה אפשרה לממשלה לשחוק את מערכת הבלמים הנורמטיבית ולערער את התפיסה לגבי הערך של זכויות אדם. ההשלכות של השחיקה ניכרות בכל תחום: התעללות מינית ואונס של עצירים מעזה בשדה תימן; הרעבה של אסירים בבתי הסוהר; עידוד של אלימות מתנחלים בגדה; אלימות משטרתית נגד מפגינים; התעללות של הממשלה במשפחות החטופים; הפקרה של המפונים ושל העסקים המתמוטטים. הקריסה הערכית מתבטאת גם באלימות המילולית, בהתקפות ובהטרדות שאנחנו ופעילי זכויות אדם אחרים חווים בכנסת, בבתי המשפט וברשתות החברתיות. במציאות הנוכחית, הרעיון שלכל אדם באשר הוא אדם שמורות זכויות בסיסיות שהממשלה לא רשאית לגזול כבר לא מובן מאליו.

נועה סתת

מנכ"לית האגודה לזכויות האזרח

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

נקבר חמש פעמים בארץ ובחו"ל...

"ברחוב שטראוס בשכונת גאולה החרדית בירושלים, בסמוך לבית ההסתדרות הישן, נמצא מתחם מוסלמי ובו שני מבנים עתיקים. האחד, מסגד שנבנה בתקופה הממלוכית (בין המאה ה-13 למאה ה-16) והאחר מאוזוליאום איובי מהמאה ה-13. במקום בו עומד המסגד, לפי מסורת מוסלמית עתיקה, נקבר עוכאשה בן מוחסין, אחד ממלוויי של מוחמד. לפני כשנה השתלטה חבורה של חסידי ברלנד על המאוזוליאום וקבעה כי זהו מקום קבורתו של בנימין בן יעקב שיש לו כבר שני קברים בארץ ועוד שניים בחו"ל. עובדה שלא הפריעה לחסידי ברלנד להשתלט על המבנה בתואנה שזהו קברו. ההשתלטות מחד, לעומת ההזנחה של המבנה מאידך, מעידים שהדרך היחידה כמעט להצלתו של מבנה היסטורי שאינו מספר סיפור יהודי במדינת ישראל, היא למחוק את הערך ההיסטורי שלו ולייחד אותו".

אורי ארליך, "זמן ישראל", 7.12

...ושלושה קברים לרב אחד

"הקרב על הקבר. בעיצומה של מסע ההלוויה של מנהיג הפלג הירושלמי הרב אשר דויטש זצ"ל לא היה ברור היכן יטמן הרב. עקב המחלוקת בין שני הפלגים נחפרו שני קברים עברו, אחד בחלקת פוניבז' ואחד בחלקת וידניץ. אך משפחת כהנמן מסרבת שראש הישיבה יקבר בחלקת פוניבז' ואילו גורמים בפלג מתעקשים על כך. בבית הקברות פתחו קבר שלישי. עם פטירתו של הרב דויטש, החל מאבק פנימי בתוך הישיבה בין 'השונאים' ל'מחבלים', בשאלה היכן יטמן, כאשר החלה התנגדות נחרצת מצד 'השונאים' לטמון אותו בבית החיים של הישיבה".

אתר "סרוגים", 16.12

היכוננו לביאת הביבי

"בשיחותי האישיות עם נתניהו אנחנו מדברים רק על אמונה ופילוסופיה, אני יכולה לכתוב ספר שלם מהשיחות הללו. נתניהו רואה בעצמו לפני הכל – יהודי. מי שמסתכל על נתניהו בעיניים קצת פחות גשמיות רואה את הקב"ה מרחף עליו, אין הסבר טבעי והגיוני למה שעובר עליו".

ח"כ גלית דיסטל אטבריאן, רדיו "קול חי", 10.12

הגנרל אהוד ברק עושה הון מביטחון

"עסקת ענק בסייבר הישראלי: קרן הפרייבט אקוויטי האמריקאית אירו-אקוויט רוכשת את חברת הסייבר ההתקפי פאראגון שהוקמה בין השאר על ידי מפקד 8200 לשעבר תא"ל במיל' אהוד שניאורסון וראש הממשלה לשעבר אהוד ברק. סכום הרכישה מוערך בכ-900 מיליון דולר, מתוכו כ-500 מיליון דולר במזומן ו-400 מיליון בתלות בעמידה ביעדים. הרוק צפוי להכניס לכיסו כ-15 מיליון דולר".

אסף גלעד, "גלובס", 15.12

כורה הפחם בנימין נתניהו ושופטיו, 10 בדצמבר 2024 (צילום: חיים גולדברג / פלאש 90)

קורותיו של כורה פחם קשה יום

שנועדה לשמור ככל האפשר על עצמאות העיתונאים מהאינטרסים הכלכליים של בעל ההון השולטים בתקשורת, היא בעיני נתניהו מחסום להשלטת העמדות הפוליטיות הימניות של המו"לים על שידורי החדשות בערוצים השונים – שלדבריו "נשלטים בידי עיתונאי השמאל". נתניהו העדיף תמיד למסד קשר עם כלי תקשורת דרך הבעלים ולא ישירות עם העיתונאים.

מהעדות עולה כמו-כן כי נתניהו ניסה שוב ושוב לשכנע בעלי הון להקים כלי תקשורת חדשים או לרכוש כלי תקשורת קיימים. הוא נתן כדוגמא בעלי הון ימניים כמו מוזי ורטהיים ("קוקה קולה", בנק מזרחי טפחות ועוד), הבעלים של ערוץ 2 בזמנו, ושואל אלוביץ' (הבעלים של בזק, האתר וואלה ועוד). ורטהיים אמר לו, כך העיד נתניהו, שאינו יכול לעשות מאומה בכל הנוגע לקו הסיקור בחדשות הערוץ. אלוביץ', שלא נדרש להפרדה מבנית של אתר החדשות שהיה בבעלותו כמו בעלי ערוצי הטלוויזיה המסחריים, ניסה להשליט את רצונו אך נתקל בהתנגדות של המערכת העיתונאית, שניהלה מאבק על עצמאות ואתיקה שהגיע בסופו של דבר לכתב האישום.

שכח את מילצ'ן

נתניהו לא הזכיר בעדותו איל תקשורת אחר, את המיליארדר ארנון מילצ'ן, שגם אותו ניסה לגייס לרכישת "ידיעות אחרונות" או לכניסה כשותף בערוץ טלוויזיה שימזג את הזכייניות קשת ורשת – הערוצים 12 ו-13. לא במפתיע שיבח הנאשם מס' 1 כלי תקשורת שתומכים בו כמו "ישראל היום" של איל ההימורים האמריקאי שלדון אדלסון ובהמשך של אלמנתו מרים אדלסון, וערוץ "המורשת" 14 שבשליטת בעל ההון יצחק מירלשוילי ו"גלי ישראל" – תחנת רדיו של ההתנחלויות שאף היא בבעלות אנשי העסקים יוסי סבן וצביקה שלום, השולטים ברדיו תל-אביב וברדיו דרום.

"למשל ההופעה של ערוץ 14", אמר נתניהו בעדותו, כשהתבקש להתייחס לצעדים מוצלחים שנקט ל"גיוון התקשורת הישראלית". נתניהו לא נשאל ולא נידב מידע על הקלות רבות בשווי של מאות מיליוני שקלים שדאג להעניק לערוץ 14 לאורך השנים.

נתניהו הציג בעדותו את כל הרקב שבקשר הון-שלטון-עיתון, וזאת עוד בטרם התבררו בבית המשפט קשריו עם גוני מוזס, המו"ל של "העיתון של מדינה" – "ידיעות אחרונות". אגב, לא ממש ברורה דאגתו של נתניהו. על פי "הארץ" (22.12), מתוך 95 כלי התקשורת החדשותיים המובילים, 65% (68%) נוטים לימין. זה לא מספיק לנתניהו.

שמואל אורניץ

ראש הממשלה בנימין נתניהו בחר ביום הראשון לעדותו (10.12) במשפט שמנוהל נגדו להשוות את עבודתו לחייו של כורה פחם. "זו לא הנאה, לא נהנתנות", אמר והוסיף כיצד הוא נוהג לאכול ביושביו ליד שולחן העבודה בלשכתו. מיד אחר כך החל בהעלאה על נס של פועלה של רעייתו, שכירה קשת יום נוספת, פסיכולוגית ילדים בשירות הציבורי.

"להציג את החיים שלה", אמר, "את החיים שלנו, כחיי נהנתנות, זה לא סתם עוול. זו בושה וחרפה, זה שקר מוחלט! זה אבסורד כפול!" – אמר נתניהו כשהתבקש להגיב לטענה כי הוא ורעייתו – שקיבלו מהמיליארדרים ארנון מילצ'ן וג'יימס פאקר בקבוקי שמפניה וסיגרים בשווי מאות אלפי שקלים, ועוד טובות הנאה רבות אחרות כבגדי יוקרה ותכשיטים יקרים – הם נהנתנים.

הרי בסך הכל מדובר בשני שכירים קשי-יום. נתניהו עצמו, בן 75, בכלל גמלאי שהקדיש את חייו המקצועיים לשירות הציבורי. ראש הממשלה הצהיר כי לזכותו שעות נוספות רבות. בימי עדותו שב והזכיר שהוא "עובד 17–18 שעות ביממה", והפנה את מבטו אל השופטים "זו לא הפרזה, כבודכם".

מכל הדימויים שיכול היה לגייס, נתניהו בחר דווקא בכורה פחם, שעבודתו קשה, סזיפית וללא תגמול ראוי, המתבצעת קילומטרים מתחת לפני הקרקע ולעיתים קרובות מסוכנת מאוד. זו הפעם הראשונה בחייו הפוליטיים הארוכים של מנהיג הימין שהמילה "פועל" עולה על שפתיו. אך אבוי, אין כורי פחם בישראל. כך ששקיפותם של העובדים בישראל (כ-5 מיליון שכירות ושכירים) שבה אל מקומה בעולם הדימויים הפורה של נתניהו, הקרוי על פי כתב האישום "נאשם מספר 1" – ראש הממשלה המכהן הראשון שמגיע להעיד כנאשם במשפט בפלילים.

מימד מעמדי ברור

יחד עם זאת, קיים מימד מעמדי בולט בכתב האישום שהוגש נגד נתניהו ובעדות שהוא מוסר בשבועות האחרונים באולם בית המשפט המאולתר במרתפי בית המשפט בשדרות ויצמן בתל-אביב. ולא מדובר במעמד העובדים, אלא בבעלי הון. כל המשפט נע סביב יחסיו של נתניהו, המכהן 17 שנה כמעט ברציפות, עם בעלי הון מקומיים וזרים.

ביום העדות הראשון הסביר נתניהו שפועלו היה בעיקר "לפתוח את שוק התקשורת לתחרות, כמו בכל שוק אחר". נתניהו גם טען שבשנות ה-90 עם פתיחת שוק הטלוויזיה לתחרות, החוקים שנחקקו הרחיקו את בעלי השליטה בערוצים המסחריים מעמדת השפעה על התוכן. ההפרדה,

6,600 תלמידים פלסטינים ישארו ללא מסגרת לימודים

צווי הריסה ל-59 בתי ספר

היחיד במסאפר יטא, מעמד המדגיש את חשיבותו הקריטית לקהילה. את הקרקע להקמת בית הספר תרמה הקהילה. ב-3 בדצמבר פשט המנהל האזרחי הישראלי על אזור ח'לת עמירה בכפר א-דיראת שבנפת חברון, ונתן צו הפסקת עבודה נגד בית הספר שזה עתה שופץ. בית הספר, שהועבר למרחק כ-800 מטר מאתרו המקורי, היה בעיצומה של בנייה מחדש בידי ארגון סיוע בינלאומי, לאחר הריסתו מוקדם יותר השנה. צו הפסקת העבודה ניתן לפני שהבנייה הסתיימה, והוא פוגע ב-48 תלמידים ותשעה אנשי סגל. בית הספר היסודי המקורי בח'לת עמירה נהרס על ידי המנהל האזרחי הישראלי, שלושה בכוחות ישראליים, ב-8 ביולי השנה. בית הספר, הממוקם ליד הכפר א-דיראת בשטח סי, הוקם בינואר 2024, ולפני הריסתו כלל שבע כיתות לימוד, מתקן מים, תברואה והיגיינה עם חמישה בתי שימוש, ושני מכלי מים.

תוך שבועיים הרסו 76 מבנים

בין 10 ל-16 בדצמבר הרסו רשויות הכיבוש הישראליות, תפסו או אילצו להרוס 76 מבנים בבעלות פלסטינית ברחבי הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, בגין היעדר היתרי בנייה ישראליים, שלפלסטינים כמעט בלתי-אפשרי להשיגם. 16 מהמבנים ניתנו כסיוע הומניטרי.

הריסות אלה גרמו לעקירתם של 103 בני אדם, בהם 46 ילדים, ופגעו באופנים אחרים במחיי או בגישה לשירותים של יותר מ-260 אחרים. ב-16 בדצמבר נעקרו 78 פלסטינים - המספר הגדול ביותר, מאז 7 באוקטובר 2023, של פלסטינים שנעקרו ביום יחיד עקב הריסות בגין היעדר היתרי בנייה. 60 מהמבנים שנבחרו להריסה היו בשטח סי בגדה המערבית, תשעה היו בירושלים המזרחית, ושבעה היו בשטח בי.

בין היישובים שהפגיעה בהם הייתה הקשה ביותר היו שתי קהילות רועים פלסטיניות החיות בשטחים שישאל הגדירה "שטחי אש". כמעט 30% משטח הגדה הערבית מוגדר "שטחי אש", והקהילות הפלסטיניות החיות באזורי אימונים צבאיים אלה נמנות עם החלשות והפגיעות ביותר בגדה המערבית. הן סובלות מגישה מוגבלת לשירותים חיוניים ולתשתית בסיסית. בקהילות הרועים ח'רבת פח'ית (נפת חברון) ותל אל-ח'שבה (נפת שכם) הרסו רשויות ישראליות 32 מבנים, ש-15 מהם נרכשו במימון תורמים כסיוע הומניטרי במענה על הריסות קודמות. כתוצאה מכך נעקרו 23 פלסטינים וכ-160 נפגעו באופנים אחרים. בירושלים המזרחית נהרסו בשבוע שעבר באזור אל-בוסתאן בסילוואן ובבית חנינא תשעה מבנים, שמונה מהם בידי פלסטינים (הנאלצים לעיתים קרובות להרוס בעצמם את המבנים שלהם, כדי להימנע מתשלום קנסות כבדים), ומבנה אחד בידי רשויות ישראליות. ההריסות הובילו לעקירתם של 38 בני אדם, בהם 15 ילדים. אל-בוסתאן, שבה מתגוררים יותר מ-1,500 פלסטינים, הוא מטרה לתוכנית התנחלות ישראלית הכוללת הריסה של עשרות יחידות דיור פלסטיניות. מאז ינואר 2024 הרסה עיריית ירושלים או אילצה פלסטינים להרוס 17 מבנים באזור אל-בוסתאן, הריסות שהביאו לעקירתם של 25 משקי בית המונים 104 בני אדם, בהם 34 ילדים.

שלטונות הכיבוש הוציאו צווי הריסה חלקיים או מלאים וצווי הפסקת עבודה נגד 59 בתי ספר פלסטיניים: 51 בשטח סי ועוד שמונה בירושלים המזרחית. כך פרסם בשני (23.12) משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש. בתי ספר אלה משרתים כ-6,600 תלמידים באזורים החלשים והפגיעים ביותר בגדה המערבית, ומועסקים בהם לפחות 715 מורים (53% מהם נשים). נכון לעכשיו, לפחות שבעה מבין 59 בתי הספר מיצו את כל הדרכים המשפטיות למנוע הריסה.

בין 2012 ל-2024 ביצעו רשויות ישראליות 43 הריסות שיעדיהן היו 24 בתי ספר וכן תשעה גני ילדים. אשתדק נהרסו שלושה בתי ספר: בעספה (בנפת חברון, בפעם השלישית); בג'ובת א-דיב (בנפת בית לחם, פעמיים); ובעין סמיה (נפת רמאללה). שני בתי ספר אחרים – בדו אל-כעאבנה ואל-מוערג'את (נפת יריחו) ובית ספר אחר בירושלים המזרחית – נהרסו חלקית או נאטמו. ביולי 2024 נהרס בית הספר בח'לת אמירה (נפת חברון), ששירת 49 תלמידים ותשעה מורים.

בג"ץ הרשה להרוס

יצוין שב-8 בדצמבר פסק בג"ץ כי המנהל האזרחי הישראלי רשאי להרוס את בית הספר בח'רבת אל-פח'ית שבמסאפר יטא, מדורם לחברון. ההחלטה באה לאחר דחיית ערעור שביט הספר הגיש ב-2022 בניסיון למנוע את הריסתו. בתגובה הוגשה לבג"ץ עתירה חדשה, שקבלה הן על דחיית הפטור מהגשת בקשה להיתר בנייה והן על פקודות ההריסה. בצד העתירה הוגשה בקשה לעצור את הריסת בית הספר עד תום ההליכים. בית המשפט נתן צו ביניים והורה למדינה לענות על העתירה עד 12 בינואר 2025. בית הספר, שנבנה במימון תורמים, משרת כ-130 תלמידים והוא בית הספר התיכון

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

לחלץ את הפריפריה מהעוני

הוגן בנגב, עוקף ישראל, קולקטיב מזרחי אזורי, קול רבני לזכויות אדם ושתיל, נאמר כי הצעת החוק הממשלתית לשיקום הדרום לוקה בכשלים עמוקים ואינה צפויה לספק מענה למצוקת תושבי האזור.

לפי אדוה, הקביעה השרירותית ביחס לתחום החבל – עד 7 ק"מ מגבול הרצועה – מתעלמת מהיות המרחב הדרומי "מרחב חברתי-קהילתי-כלכלי משותף, וגודעת את המרחב באופן שצפוי לפגוע ביכולת השיקום הכלכלי ובחוסן של האזור כולו. יתר על כן, החוק במתכונתו הנוכחית לא מייחס חשיבות לשותפות של תושבי החבל במנגנוני קבלת ההחלטות הנוגעות בהם עצמם ומותיר פתח לריכוזיות של טיפול בידי גורמים חיצוניים, מעל ראשם של התושבים. על מנת שהוראות החוק יעלו בקנה אחד עם תכלית השיקום המכליל, אנו מציעים להכניס לנוסח הסופי של החוק מספר תיקונים מהותיים, ובראשם – הרחבת גבולות החבל כך שיכלול, לכל הפחות, גם את הערים: אופקים, אשקלון, נתיבות ורהט. לבסוף, ראוי כי נוסחו הסופי של החוק יכלול יצירה של מנגנוני היועצות שוטפת עם תושבי המקום ועם ארגוני שטח וארגוני חברה אזרחית הפועלים במרחב הדרומי".

א. בן יאיר

משרד הרווחה מקדם הפרטת שרותי רווחה בשלטון המקומי

עו"ס ענבל חרמוני, יו"ר איגוד העובדות והעובדים הסוציאליים, התריעה בפני שר הרווחה יעקב מרגי (ש"ס) ויו"ר מרכז השלטון המקומי חיים ביבס כי ניסיונות הפרטת תפקידים של עובדות ועובדים סוציאליים ברשויות המקומיות יובילו לפגיעה במטופלים ובתנאי העובדות הסוציאליות. "איגוד העובדות והעובדים הסוציאליים לא יאפשר לכך לקרות, וינקוט את כל הצעדים הארגוניים שעומדים לרשותו, לרבות שביתה", הזהירה. במכתב מציינת יו"ר איגוד העו"סים כי תוכנית הניסוי של משרד הרווחה והשלטון המקומי, בשיתוף הג'וינט, להעסיק עובדים סוציאליים "במודל העסקה גמישה" במחלקות הרווחה המקומיות היא מודל מסוכן שיפגע בציבור המטופלים.

"במודל המוצע יש פגיעה קשה בהתנהלות המקצועית של המחלקות, שתכנס לתוכן 'אורחים לרגע' ללא יכולת ליצור רצף טיפולי עבור המטופלים", הדגישה. "בנוסף, מודל זה ייצור קושי לנהל את העובדים שעובדים שעות בודדות בשבוע ונמצאים במחלקה תקופת זמן של בין שבועות לחודשים ספורים. ההעסקה המתוכננת של העו"סים בתוכנית תיעשה בידי ארגון חיצוני במיקור חוץ ותהווה פגיעה הן בעובדות המגויסות והן בעובדות הקיימות – ולכן לא נאפשר זאת".

לדברי חרמוני, עו"סים רבים מדירים רגליהם מהשירות הציבורי בגלל העומס הרב. היא האשימה את השר מרגי: "למרות עבודה יסודית של ועדה שמינתה אתה עצמך לבדיקת העומסים, אין בכוונת משרד הרווחה לייצר מפתחות תקינה ולחתור ליישומם יחד עם האוצר".

חרמוני הדגישה כי התוכנית החדשה מייצרת מענה שהוא בבחינת "פלסטר", שלא רק שלא יעזור אלא אף ירע את המצב.

הקיצוצים המתוכננים בתקציב המדינה לשנת 2025 צפויים לפגוע בעובדים בעלי שכר נמוך, לגרום לעלייה בממדי העוני הגדולים ממילא בפריפריה, להגדיל את הפערים בין הפריפריה למרכז ולהרחיב את מעגל משקי הבית השקועים בחובות – כך מתריע נייר עמדה חדש שפרסם באחרונה מרכז אדוה.

לפי הדו"ח שחיברה חוקרת המדיניות תהילה שרעבי, צפויים צעדי הממשלה לפגוע בחוסן הכלכלי של משקי בית רבים בישראל, בדגש בתושבי הפריפריה. לפי נתוני 2022, שיעור העוני בפריפריה היה גבוה באופן משמעותי בהשוואה למרכז הארץ. עוד לפני פרוץ המלחמה באוקטובר 2023, כרבע מתושבי הדרום היו עניים, וכך גם כ-22% מתושבי הצפון. מדובר בשיעור כפול משיעור העוני במרכז הארץ, שעמד בשנת 2022 על 12%. בקרב משפחות עם ילדים, שיעור העוני היה גבוה אף יותר (34% בדרום ו-29% בצפון).

הפערים בין הפריפריה למרכז קיימים גם בשוק העבודה: לפי מרכז אדוה, 28.5% מהעובדים בצפון ובדרום משתכרים שכר נמוך, לעומת 17.5% מהעובדים במרכז הארץ.

משבר העוני בולט במיוחד בחברה הערבית

משבר העוני בולט במיוחד בחברה הערבית, שמרוכזת ברובה בדרום ובצפון (במחוז צפון האוכלוסייה הערבית היא 55% מכלל התושבים). כ-39% מהמשפחות הערביות חיות בעוני, לעומת 16% מהמשפחות היהודיות. שיעור משקי הבית הערבים בעלי החובות הוא 19%, לעומת 8% ממשקי הבית היהודים. מסיבה זו, החרפת העוני והפשיעה בקרב האוכלוסייה הערבית משליכה ביתר שאת על מציאות החיים של משפחות בפריפריה.

בנייר העמדה של מרכז אדוה מוזכרים חמישה סעיפים עיקריים בהצעת תקציב המדינה, הצפויים להעמיק את העוני בפריפריה: הקפאת מענק העבודה (מס הכנסה שלילי) עד שנת 2027; הקפאת קצבאות הילדים עד סוף 2025; העלאת דמי הביטוח הלאומי לבעלי שכר נמוך לפי 3 משיעור הנוכחי; הקיצוץ הרווחי במגזר הציבורי שיפגע בשירותים החברתיים; וכן העלאת המע"מ שתעלה את יוקר המחיה.

בפרק ההמלצות של הדו"ח קורא מרכז אדוה למשרד האוצר לבטל באופן מיידי את כלל הגזרות הכלכליות הצפויות לפגוע בעובדים המשתכרים שכר נמוך. תחת זאת, קורא המרכז להעלות את מדרגות המס לבעלי הכנסות גבוהות מאוד ואת שיעור המס על רווחי הון. כמו כן ממליץ הדו"ח לנקוט מדיניות מרחיבה של שיקום כלכלי ותמיכה מתמשכת במפונים באמצעות קצבה או תגמולים חודשיים.

באדוה מדגישים גם את הפגיעה הכלכלית בתושבי הדרום והצפון כתוצאה מהמלחמה המתמשכת. השפעתה הכלכלית של המלחמה פגעה יותר מכל במפונים, אך השפיעה לרעה גם על פרנסתם של יתר תושבי הפריפריה. הפגיעה הכלכלית באוכלוסייה הערבית כתוצאה מהמלחמה חריפה במיוחד, ועובדים ערבים רבים חוו פגיעה משמעותית בתעסוקה. מצבה של אוכלוסיית הכפרים הערבים-בדואים הבלתי מוכרים בדרום חמור אף יותר, בהיעדר גישה לתשתיות חיוניות.

התוכנית לשיקום הדרום לוקה בכשלים עמוקים

בנייר עמדה נוסף, אותו פרסם מרכז אדוה יחד עם ארגוני החברה האזרחית במקום – תכנון וזכויות אדם, מרחב אזורי

לא לחכות לנס חנוכה

מכונת הרעל של הימין מעודדת פשעי שנאה

ממשלת ישראל מקדמת בימים אלו את חוק ההשתקה, לפיו שר החינוך יוכל להורות לאוניברסיטאות לפטר ללא פיצויים כל חבר סגל שהשר יחליט שהוא תומך טרור, ללא ראיות וללא משפט. כי מה שווה האקדמיה, אם אי אפשר לשלוט בה. מורשע בתמיכה בטרור יכול להיות שר המשטרה, אבל פרופסור שמואשם בתמיכה בטרור בגלל גחמה של שר - פוטר מיידית וללא פיצויים.

השימוש במונח טרור הפך לנשק של המשטר הנוכחי בניסיונותיו לדכא כל התנגדות או מחאה. חברי הקואליציה מתחרים מי יאשים אותנו יותר בהיותנו טרוריסטים ותומכי טרור, ולצערנו זה מחלחל. ראינו את השימוש המופרך והמופרע בסעיף הטרור בהקשר של עצורי קיסריה. הקריאות הללו משפיעות גם על אזרחים תומכי הקואליציה, שיחסם כלפינו נעשה אלים יותר ויותר.

רציתי לספר לכם על אירוע חמור שחווייתי לפני כחודש וחצי, כשהשתתפתי בהפגנה בירושלים נגד חוקי ההשתמטות ולמען החזרת החטופים. לאחר ההפגנה, עמדתי בכניסה לתחנת הרכבת "נבון" ודיברתי בטלפון בעודי אחוז בדגל ישראל. חבורה של תומכי קואליציה תקפה אותי מאחור. הם חבטו עם מקלות בעוצמה בראשי ובפניי.

גם בזמן שהמתנתי לחובשי מד"א, תוך כדי שמסוככים עלי מאבטח חמוש ושני שוטרים, ובעודי חבול ומדמם, התחילה לידי התגודדות של תומכי משטר שצעקו אמירות כגון: "הוא שמאלני וכל השמאלנים הם תומכי חמאס". המשטר הצליח להנחיל בתוקפים את התחושה שהם חסינים מהעמדה לדין.

מה שחשוב כאן כמובן הוא לא הסיפור האישי שלי, אלא שהוא הדגמה נוספת לאסון המתמשך שממשלה מופרעת זו ממיטה עלינו. מכונת הרעל שלהם, שמסיתה נגד כל מי שחושב אחרת מהמנהיג העליון, הצליחה לגרום לאחוז משמעותי מהעם לשנוא חלק אחר מהעם שנאה עזה - שנאה שגורמת להם לתקוף מפגינים שכל חטאם הוא שהם חושבים אחרת. הם תוקפים אפילו משפחות של חטופים, רמה של רשעות שבכלל לא ניתן להעלות על הדעת. לא ייתכן שיהיה בישראל מקום לפשעי שנאה כאלה.

האירוע שחווייתי היה קיצוני בחומרתו, אבל בהחלט לא היחיד באותו הערב. למעשה, אני משוכנע שכמעט כל מי שנמצא פה חווה גם הוא סוג כזה או אחר של אלימות בקשר להשתתפות בהפגנות: קריאות "שמאלנים בוגדים", יריקות ממכוניות חולפות, השלכת חפצים ועימותים פסיים. אנחנו נוטים להתעלם ולהמשיך הלאה, אבל מעצמו זה לא יפסק. אל תתעלמו! הציפו את המקרים! דווחו לתקשורת! דווחו למשטרה! הציפו אותם בשיח הציבורי! פשעי השנאה הללו נגדנו מיועדים להשתיק אותנו, וגם הם חלק מההפיכה המשטרית.

**מדבריו של פרופ' רועי פרידמן
בהפגנה בחיפה, 21.12**

היום אנחנו סופרים 442 ימים לטבח הנורא, יום טבח נתניהו, אשר לא יימחק לעד מספר דברי הימים של מדינת ישראל. 442 ימים לפשע הגדול נגד האנושות שרשום על שמו של ראש ממשלת ישראל וממשלתו הארורה, יום בו נרצחו 1,500 אזרחי מדינת ישראל ואזרחים זרים ו-251 נשים, גברים וטף נלקחו כבני ערובה לעזה. 100 מהם עדיין נמצאות ונמצאים במנהרות העיר התחתית עזה. הפשע נגד האנושות שמכוון אליהם ואל משפחותיהם, מתבצע בימים ובשעות אלה ממש. פשע אי החזרתם זועק לשמיים, ואנחנו, החברה האזרחית הליברלית, תובעים את החזרת כולם - עכשיו, עכשיו, עכשיו!

נתניהו אחראי להרג 45 אלף מתושבי עזה

האחריות לאי-החזרת החטופים, האחריות למלחמה הנפשעת ברצועת עזה, האחריות להרג ולרצח של למעלה מ-45 אלף מתושבי הרצועה - נשים, ילדים ומבוגרים; האחריות להפיכת הצבא שלנו לצבא שמבצע פשעי מלחמה ביוזעין; האחריות הזאת היא של ראש הממשלה וממשלתו הנפשעת, הציבוע את ישראל כמדינה בעלת גוונים נאציים. כל תהליכי החקיקה בכנסת: מלחמת החורמה שהוכרזה על מערכת המשפט, על היועצת המשפטית לממשלה ועל שומרי הסף שלנו ככלל; ניסיונות החקיקה להדרת 20% מאוכלוסיית המדינה מהשתתפות בבחירות תוך הגדרת נציגיהם כתומכי טרור; הגדרת אנשי מחאה כטרוריסטים ומעצרים כבר יותר מחודש. באותה עת, אנשי טרור יהודי בשטחים הכבושים אפילו אינם נעצרים לחקירה בעודם שורפים ומשחיתים רכוש, מגרשים קהילות רועים ממקום מושבן, ולעיתים גם יורים כדי להרוג כי בא להם. הגיבוי לו הם זוכים מצד שרים וחברי כנסת בעלי השקפות פשיסטיות וניאו-נאציות מראה לנו את הכיוון אליו מנסים להוליך את המדינה שאותה אנחנו כל כך אוהבים. אני, שאיבדתי את בני תום בבוקר 8 באוקטובר, אומר לכם: אסור לנו לאבד את המדינה לחבורת הפושעים, חברי ארגון הפשע הפשיסטי שסר למרותו של נתניהו. ראש הממשלה הנאשם בפלילים חייב לעמוד למשפט על בגידה במולדת - על כל המשתמע מכך. הוא וכל החבורה צריכים לשבת על ספסל הנאשמים!

מרי אזרחי עכשיו!

אני קורא להתחיל במרי אזרחי, להפסיק להתנדב ולמלא את מקומה של ממשלה חסרת יכולת וחסרת חזון ואופק. כולנו צריכים להצטרף למאמץ: לצאת לרחובות, להגיע לירושלים, לצור עליה בהמוני אנשים, וכמובן להגיע לשערי הכנסת ולסגור עליה - אין יוצא ואין בא. בחג החנוכה הקרוב אל תדליקו נרות, אל תצפו לנסים ואל תשירו "מעוז צור ישועתי". הצר המנבח מגיח מתוכנו ובו צריך להילחם מלחמת חורמה, לנצח בה בלי להתנצל ובלי להתבייש, ואז להפסיק את מלחמת הדמים בסובבים אותנו, לחתור להידברות ולשלום ולהחזיר הביתה את כולם!

**מתוך דבריו של יעקב גודו
בהפגנה בחיפה, 21.12**

בראש המפלגה הכורדית הדמוקרטית בסוריה. בנו שרוואן נהרג ב-2013 בשורות "יחידות ההגנה העממיות" שהוקמו באוטונומיה הכורדית בצפון סוריה בעת הלחימה נגד אנשי דאעש. לדבריו "השאלה הכורדית בטורקיה והשאלה הכורדית בסוריה הן סוגיות נפרדות. כדי לפתור את השאלה הכורדית בסוריה יש לנהל דיאלוג עם אזרחי סוריה הערבים, הטורקמנים ובני כל העדות. לאו דווקא עם טורקיה". להלן קטעים מתוך הריאיון.

איך אתה מסביר את נפילת אסד?

הימלטות בשאר אל-אסד מסוריה היא תוצאה של 14 שנות מאבק נגד הדיקטטורה. איש אינו מתגעגע לרודן, אבל איש גם אינו יודע מה יקרה. אנו תקווה שהיציבות תשוב לסוריה ושכל העמים בה יחיו יחדיו בשוויון ובדמוקרטיה. זו תקוותנו ולשם כך אני פועלים.

חשוב לציין שכל אחד נתן כתף להפלת המשטר, לא רק הקיצוניים, גם העם בכללותו. המאבק ברודנות של אסד החל זה מכבר. אנו זקוקים לשינוי כדי להבטיח את אחדות המדינה. אין לנו ספק שכל הסורים בני כל העדות מסוגלים לחיות יחדיו. אין לשכוח שסוריה היא פסיפס של עמים, לאומיים וזהויות.

האם אתם מקיימים קשרים עם ההנהגה החדשה בדמשק?

אנו מנסים ליצור קשרים עמה. יש לנו איתם דיאלוג לא ישיר אלא דרך מתווכים. אנו מקווים שבעתיד הקרוב נוכל לקיים דו-שיח פתוח ופומבי בין הצדדים. באזור האוטונומי בצפון-מזרח סוריה אנו מכינים כעת משלחת משותפת של ערבים וכורדים כדי להגיע לדמשק ולדון בעתיד סוריה.

בינתיים תוקפות אתכם מדי יום המיליציות הנתמכות בידי טורקיה. אלה פועלות במסגרת הצבא הלאומי הסורי, ממחוללי הפלת אסד...

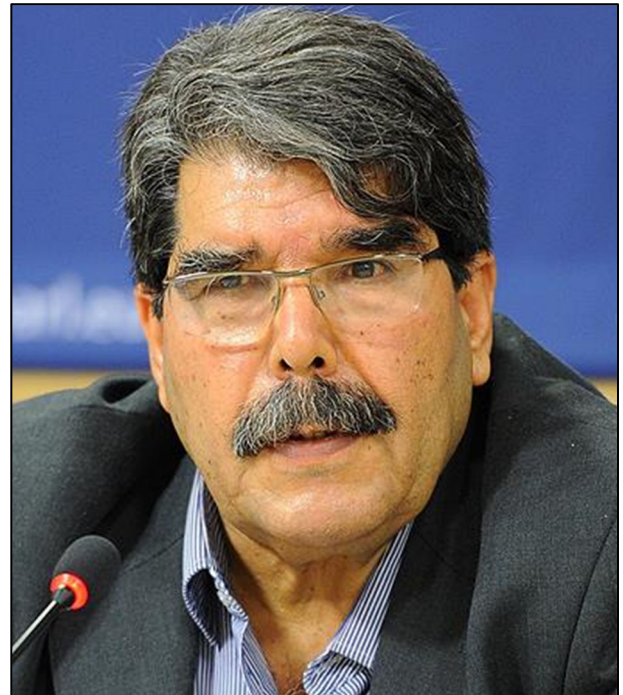
אכן, אנו מותקפים בידי קבוצות אלה המשרתות את האינטרסים של טורקיה. הן חלק ממדיניותה של אנקרה במלחמתה נגד העם הכורדי, לא רק ברוחבה – כורדיסטן המערבית, אלא בכל כורדיסטן: הצפונית שבטורקיה, המזרחית שבאיראן והדרומית שבסוריה. המשטר הטורקי מנסה למגר את העם הכורדי בכל מקום. הקבוצות תחת פיקוד טורקי הפועלות בסוריה הן למעשה מיליציות של שכירי חרב שפעלו בעבר בלוב, באזרבייג'ן ובסומליה. עכשיו הן פועלות ברוחבה שבסוריה נגד העם הכורדי.

אלה לא ממש כוחות סוריים והם אינם פועלים לאחדות סוריה. אלה זרועה הארוכה והחמושה של טורקיה. כאשר אתה מקים מיליציה, נותן לה הדרכה וחימוש ואף משלם את שכר אנשיה ולאחר מכן משגר אותה לסוריה – לא ניתן לצפות למשהו אחר.

אנו מקווים שבעתיד יחדלו ממעשיהם כי הם אינם חלק מהיאת תחריר אישם. דרך פעולתן שונה. אנו מנסים להגיע להבנות עם היאת תחריר אישם כדי למצוא מכנה משותף עבור עתיד רוחבה ועתידו של העם הכורדי בסוריה. מהלך זה מנוגד לעמדותיהן של המיליציות הפרו-טורקיות הפועלות בסוריה. בסופו של דבר, טורקיה פועלת נגד סוריה ואף כובשת חלקים ממנה.

יחד עם זאת, אין ודאות שכוחות טורקיים יתקפו את רוחבה. בינתיים אנו מבחינים בריכוז חיילים טורקים באזורים שנכבשו בצפון סוריה. בכל מקרה, אנו ניאבק בכל כוח שינסה לפלוש לשטחינו – חזק ככל שיהיה.

נמרוד עובד

ריאיון עם מנהיג הכורדים בסוריה

אנו נלחמים בשכירי

חרב בשירות טורקיה

נמשכות ההתקפות הקטלניות של תומכי טורקיה בצפון סוריה נגד הכוחות הדמוקרטיים הסוריים שבהנהגת מפלגת האיחוד הדמוקרטי הכורדית. חרף ההצהרות בדבר "פיוס ושיקום" שהשמיעו בבירה דמשק מנהיגי סוריה החדשה, במחוז האוטונומי הכורדי שבצפון המדינה גוברים החששות מפני כיבוש טורקי.

פייר ברבנסי, השליח בסוריה של העיתון הקומוניסטי הצרפתי "הומניטה", שוחח בשבוע שעבר עם מנהיג הכורדים בסוריה סאליח מוסלים מיחמד (בערבית: סאלח מוסלים מוחמד) לגבי הסיכויים והסיכונים הטמונים במצב שנוצר בעקבות הפלת שלטונו של אסד.

מוסלים (בתמונה), בן 77, נולד בקונבה שבצפון סוריה. למד הנדסת מכונות באיסטנבול. מזה עשרות שנים הוא עומד

כוחות השמאל בסוריה

הקימו מועצת שחרור

"מאז נפילת אסד, אנו פועלים כדי לאחד את כל כוחות השמאל בסוריה במטרה להציב אלטרנטיבה דמוקרטית ומתקדמת" – מסר לעיתון "הומניטה" עלאדין ערפאת, מראשי המפלגה "רצון העם" שפרשה מהמפלגה הקומוניסטית.

לדברי ערפאת הוקמה מועצת השחרור והשינוי, בה פועלים עשרות ארגוני שמאל ובהם המפלגה הקומוניסטית הסורית המאוחדת. "בממשלה שהקים הארגון היאת תחריר אישם ישנם רק איסלאמיסטים. ממשלה זו אינה מייצגת את כלל העמים במדינה", הדגיש.

הלאומנים החדשים והעיוורון הליברלי

לשלטון – כפי שקרה כאשר טראמפ נחל ניצחון מפתיע בבחירות לנשיאות ארה"ב ב-2016 (ניצחונו השני הפתיע פחות). שני סנטורים רפובליקנים מלב הממסד המפלגתי, לינדזי גרהאם ומיט רומני, הביעו אז את התנגדותם לטראמפ. אולם בעוד רומני דבק בהתנגדותו, גרהם החליט לחבור לטראמפ.

אפלבאום שואלת: "איש אחד גילה נכונות לבגוד בהשקפות ובערכים שדגל בהם בעבר. השני סירב. למה?" לדבריה, התשובה נעוצה בצורך בקרבה למוקדי כוח פוליטיים, וכן במאפיינים האישיותיים של משתפי הפעולה: "ציניות, ניהיליזם ורליטיביזם, חוסר מוסריות, סרקזם, שעמום, שעשוע – כל אלו סיבות להיות משת"פים". גם אם משתפי פעולה מתחרטים בסופו של דבר, הם פוחדים מבעלי בריתם החדשים ונתלים בכך שהצד הליברלי "גרוע יותר מהצד שלנו".

החוקר נועם גדרון כתב באחרית הדבר לספר: "הליכוד מסווג במחקר השוואתי באופן מסורתי בתור מפלגת מרכז-ימין. עם זאת, לפי נתונים שנאספו לאחרונה, מבחינת מידת הפופולריות שלו, הליכוד דומה כיום למפלגות הימין הקיצוני יותר מאשר למפלגות מרכז-ימין אחרות באירופה". השינוי הניכר ביותר, המסביר את השינויים שחלו במפלגת הליכוד, היא עלייתו של בנימין נתניהו לראשונה בבחירות 1996 ולאחר מכן בבחירות 2009, בבחירות 2013, ומאז בחירות 2015 באופן הבולט ביותר. הליכוד לא הפכה מפלגת ימין קיצוני מובהקת בן לילה – היה זה תהליך ארוך ומחושב שכלל גיוס משתפי פעולה ופוליטיקאים מהימין הקיצוני, ובמקביל – הוצאתם של אנשי מרכז-ימין ליברלים אל מחוץ למפלגה, כפי שנעשה עם משה כחלון ומשה יעלון.

מפספסת את הרקע המעמדי

מה אפלבאום מציעה? היא מציינת לקראת סוף המאמר השני את התפקיד של מפלגות הימין הממסדיות בשמירה על יסודות המערכת בשיתוף פעולה עם המפלגות הסוציאל-דמוקרטיות נגד הימין הקיצוני, כפי שנהגו לאחרונה מפלגות שמרניות בצרפת, באנגליה ובגרמניה. אולם אין לאפלבאום פתרון למצב בו מפלגת ימין-ממסדית לשעבר כמו הליכוד הופכת מפלגת ימין קיצוני כיום, ואילו מפלגות סוציאל-דמוקרטיות כמו העבודה מצטמקות ובקושי עוברות את אחוז החסימה. במצב כזה המאבק קשה הרבה יותר.

חשוב מכך, ספרה של אפלבאום מפספס לחלוטין את הרקע המעמדי למשבר הפוליטי ולעליית הימין הקיצוני. העיוורון הליברלי המאפיין הוגים כמו אפלבאום הוא גם זה שעמד מאחורי החלטתם של בכירי המפלגה הדמוקרטית להריץ מועמדת ממסדית כמו קמלה האריס, באצטלה של גיוון תרבותי וייצוג רב-גזעי ושל פוליטיקת זהויות מאוסה שאבד עליה הכלח.

מה יועיל למעמד העובדים האמריקאי – הסובל מהעדר גישה נאותה לשירותי בריאות בסיסיים, משכר קפוא, מפערים חברתיים בלתי נתפסים ומשירותים ציבוריים קורסים – להצביע למועמדת "לא לבנה" התומכת בכבוז מיליארדי דולרים על מלחמות אימפריאליסטיות ברחבי העולם?

נתניהו וטראמפ, בעת ביקור טראמפ בישראל ב-2017 (צילום: חיים צח / לע"מ)

לאומנים ברחבי העולם חווים רנסנס. אנשי שוליים מהימין הקיצוני עוברים למרכז הבמה: מרין לה פן בצרפת, חבייר מילי בארגנטינה, הרברט קיקל באוסטריה, ג'ורג'יה מלוני באיטליה, ובן גביר וסמוטריץ' אצלנו. הלאומנים החדשים כבר אינם נראים כמו גלוחי הראש או אלה המצדיעים במועל יד של המאה שעברה. משברים כלכליים וחברתיים, חולשת מעמד העובדים המאורגן, פערים חברתיים עמוקים והיעדר אלטרנטיבה מצד מפלגות המרכז-שמאל הממסדיות יצרו קרקע פורייה לצמיחה מחדש של תנועות הימין הקיצוני. אלה נארוזו מחדש כמפלגות ימין פופוליסטיות אשר מצליחות להתנחל בדעת הקהל.

"הלאומנים החדשים" הוא ספרון חדש המאגד שני מאמרים שכתבה ההיסטוריונית האמריקאית אן אפלבאום. הספרון יצא לאור לאחרונה כחלק מסדרת אופק בהוצאת קרן ברל צנלסון. המאמר הראשון שכותרתו "אזהרה מאירופה", נפתח בתיאור של מסיבת שאירחה אפלבאום בביתה לפני 25 שנים, יחד עם בן זוגה הפוליטיקאי הפולני רדוסלב שיקורסקי (כיום שר החוץ של פולין). ערב המילניום אירחו השניים בכירים בממסד הפוליטי הפולני. אפלבאום כותבת: "כיום, כמעט שני עשורים לאחר מכן, אני אחצה את הכביש אל הצד האחר של הרחוב כדי לא להיתקל באנשים שהיו במסיבה שלי". נקודת השבר נחשפה בשנים לאחר מכן, עם הקרע שחל בימין הפולני בין הליברלים לסמכותנים – אלה גם אלה היו חבריה של אפלבאום.

ציניות, ניהיליזם ורליטיביזם

"חוק וצדק [מפלגת הימין בפולין] אימצה מערך חדש של רעיונות, שלא רק מתאפיינים בשנאת זרים ובחשדנות עמוקה כלפי שאר אירופה, אלא אף מהדהדים בגלוי סמכותנות". אפלבאום שואלת מדוע אנשי ימין ממלכתיים מלב הממסד החליטו "לדרוס את השיטה". לשיטתה, "טינה, קנאה ומעל לכל האמונה 'שהמערכת' אינה הוגנת – כל הרגשות האלו דומיננטיים בקרב אינטלקטואלים בימין הפולני". הלאומנים החדשים עושים שימוש בתיאוריות קונספירציה, כמו הטענות של טראמפ ואנשיו בדבר זיוף תוצאות הבחירות בהן הפסיד ב-2020, או תיקי נתניהו אשר "נתפרו" לטענת תומכיו בידי אליטות שרוצות לסלקו מהשלטון.

המאמר השני, "משתפי הפעולה", עוסק באנשי הממסד שחברו לימין הקיצוני כאשר האחרון זכה בבחירות ועלה

"אימהות הנעדרים מפגישת מול ארמון הנשיאות בבואנוס איירס" - עבודה של הציירת הקומניסטית הארגנטינית דיאנה דואק (צילום: מוזיאון נאוקן)

על אמנות מחאה: מכחולים נגד גנרלים

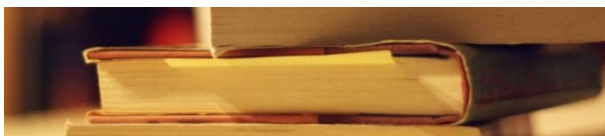
תערוכה של הצלמת הפלסטינית הראשונה

במוזיאון מוז"ה בתל-אביב מוצגת תערוכת צילומים של כרימה עבוד, הצלמת הפלסטינית החשובה ביותר שפעלה בארץ בראשית המאה ה-20. עבוד נולדה ב-1893 בבית לחם למשפחה ממוצא לבנוני. למדה בבית ספר לבנות בעיר העתיקה בירושלים ובהמשך באוניברסיטה בביירות. ב-1930 נישאה לסוחר לבנוני. נפטרה ב-1940 בגיל 47 ונקברה בבית עלמין בבית לחם.

בשונה מצלמות אחרות שפעלו אז בעיקר בסטודיו, צילמה עבוד צילומי חוץ. היא תיעדה בעיקר מקומות קדושים לנצרות ואת חיי היומיום של הפלסטינים בארץ. היא גם טיפחה קשרים מקצועיים עם צלמים שפעלו אז וביניהם: פדיל סאבא, צלם ערבינוצרי מנצרת; נחמן בהלול, צלם יהודי מטבריה; וקונסטנטין סאוידס, צלם ממוצא יווני מחיפה.

בעשורים האחרונים הוצגו תצלומיה בתערוכות בירדן, בביירות ובישראל. זו התערוכה המקיפה הראשונה של כרימה עבוד בארץ. התערוכה שאצר גיא רו תינעל ביוני 2025.

יוסי אבו

שבוע עיר / בעריכה לריסה מילר

צורות חיים / דניאל עוז

הפרוטסטנטים, האמנות. פה הרבה צורות חיים.
פה פשוטות, ולמרות זאת
שונות זו מזו עד להקעים. מיהי הצורך
בתבנית הממכנה, באברונים הקטנים?
הסנדלית החוקטת פרסוניה? העינן המצליף פשוטון?
האם יש להוקיע את הקרנונית?

ד"ר רונית טל סולטן לא תעיין בספרה "מכחולים בצל גנרלים, אמנות מחאה בארגנטינה, 1976-1983", שראה אור באחרונה בעברית ובספרדית בהוצאה עצמית בתמיכת אוניברסיטת בן גוריון. ימים אחדים לפני מתקפת הטרור ב-7 באוקטובר, שבמהלכה נרצחה יחד בן זוגה בקיבוץ חולית, קיבלה מאוניברסיטת בן גוריון אישור לעבודתה. הספר הוא עבודת המחקר שהגישה לשם קבלת התואר דוקטור.

טל סולטן חקרה את כוחה של אמנות המחאה בארגנטינה בתקופת הדיקטטורה הצבאית הפרו-אמריקאית. מחקרה מדגיש את החשיבות הנודעת לפעילות אמנותית ככלי להתנגדות ולשינוי חברתי במשטרי דכוי. הוא מעניק תובנות חשובות לגבי מקום האמנות במאבקים חברתיים.

החוקרת, ילידת ישראל שעברה לארגנטינה בגיל שנתיים וחזרה לארץ בגיל 18, שילבה בין זהותה האישית לבין מחקרה האקדמי. ב"מכחולים בצל גנרלים" כלול גם ניתוח השוואתי בין אמנים ארגנטיניים שפעלו בעת שלטון הגנרלים בארצם לאלה שנאלצו להגר. כמו כן דן המחקר בכלים שבהם עשו שימוש אלה שתחת משטר רצחני כדי לחמוק ממנגנוני הפיקוח והענישה. העונשים כללו מעצר, עינויים ואף מוות.

ד"ר רונית מילאנו, שהנחתה את התיזה של טל סולטן, כתבה במבוא לספר: "אני כותבת שורות הללו כשהחברה הישראלית בוערת. כשהפגנות מתקיימות בכל צומת דרכים גדול במדינה, וכשבבתי המעצר במדינה מצטברים אזרחים שנעצרו בהפגנות או בפעולות מחאה אחרות נגד הממשלה. אני תוהה אם מחקרה של רונית יכול ללמד אותנו משהו. אני גם מתפעלת, דרכו, מכוח היצירה והחיים, שמבעבעים ביצרני אמנות ותרבות, גם שהאדמה בוערת והפחד מצמית. אני מבינה שהעבודה של רונית חשובה עכשיו מתמיד, שבעצם כתיבתה היא יצירה מעשה פוליטי, שבעיתוי זה מתברר כמחאתי בעצמו".

הגיליון השלישי של "מבטים", כתב העת של המחלקה לאמנויות באוניברסיטת בן גוריון, הוקדש לזכרה של החוקרת וכולל מאמר פרי-עטה: "אנחנו לא ידענו" – אמנות, מחאה ועדות בזמנים אפלים בארגנטינה". ניתן לעיין בגרסה המקוונת של המאמר באתר המחלקה.

אפרים דויד

הרס שיטתי של צפון הרצועה

שותפות השלום

באנו חושך לגרש

הפגנה מול שיירת הקרוואנים של המתנחלים
יום חמישי 26.12 | 18:30 | תחנת הרכבת בשדרות

שותפות השלום

יום סולידריות יהודי-ערבי בעכו

מחאה משותפת נגד המחר הכלכלי של המלחמה
שבת 28.12 | 10:00 | עכו העתיקה

חד"ש תל אביב

גירוש הבדואים בצל המלחמה

אסיפה בהשתתפות ח"כ יוסף עטאונה
יום ראשון 29.12 | 20:00 | אחד העם 70, ת"א

חד"ש תל אביב

בין משבר לצדק אקלימי

אסיפה בהשתתפות המשפטן ד"ר דב חנין
יום שני 30.12 | 19:00 | אחד העם 70, ת"א

סניף ת"א של מק"י אבל

על מות החברה האהובה והאיכפתית

הדסה זיסר

ומשתתף בצער המשפחה והידידים

הלכה מאיתנו הפעילה הוותיקה והמסורה

הדסה זיסר

שתרמה כה רבות לבזארים של תנועתנו.

משתתפות באבל המשפחה

תנד"י - המזכירות הארצית

"ישראל הורסת את צפון רצועת עזה ומקימה תשתיות צבאיות חדשות" - זו הכותרת של תחקיר מקיף שפרסם בשני (23.12) העיתון האמריקאי "וושנינגטון פוסט". התחקיר חושף את ממדי ההרס שזורעים כוחות הכיבוש בצפון הרצועה. על פי הדיווח, המבוסס על תצלומי לוויין, סרטונים וראיונות, הצבא מבצע במרחב שינויים משמעותיים, הכוללים הקמת תשתיות צבאיות וסלילת צירים חדשים.

מניתוח תצלומי הלוויין עולה כי נסלל ציר צבאי חדש הנמשך מהים ועד גדר הגבול, בדומה לציר נצרים ההיסטורי. במסגרת העבודות, כך על פי הדיווח, נהרסה כמחצית ממחנה הפליטים ג'באליה. בניגוד לציר נצרים החולף באזור חקלאי, צפון הרצועה היא סביבה עירונית בנויה בצפיפות.

"וושנינגטון פוסט" מציין כי מצילומי לוויין עולה שישיראל מבצעת פעולות הרס נרחבות בצד בניית ביצורים צבאיים באזורים בצפון הרצועה מהם גורשו רבבות פלסטינים. הפעולה בצפון הרצועה - ג'באליה, בית לאהיה ובית חאנון - החלה ב-5 באוקטובר השנה. לפי האו"ם, כ-11 השבועות שחלפו עזבו את האזור יותר מ-100 אלף פלסטינים ונותרו בו פחות מ-50 אלף - שמינית ממספר התושבים לפני פרוץ המלחמה.

"בצפון עזה לא נשאר דבר שמאפשר חיים", אמר ל"פוסט" סעיד קילאני, תושב בית לאהיה בן 41. והוסיף: "הכול נהרס כדי לכפות על אנשים לברוח". תושבים בצפון הרצועה תיארו את הימים שלאחר 5 באוקטובר כ"יום הדין". הם תיארו ל"פוסט" הפצצות וירי צלפים חסר רחמים.

השבוע לפי איתי בנימיני

זו הדרך ברשתות החברתיות

zoha.org.il

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

